

Traducerea

Alegerea serviciilor de traducere adecvate

Ghidul cumpărătorului de traduceri

Pentru o persoană neavizată, cumpărarea de servicii de traducere reprezintă adesea un motiv de frustrare.

Sfaturile din această broșură au scopul de a vă scuti de unele griji inerente.

Trebuie tradus chiar **totul**?

Înainte de a vă lansa în traducerea integrală a unor documente, care pot depăși uneori sute de pagini, stabiliți, împreună cu clientul sau împreună cu echipa de vânzări, care sunt informațiile cu adevărat necesare. De obicei, se pot elimina multe pasaje de umplură, ca de exemplu texte autolaudative și liste cu departamentele companiei care au contribuit la crearea unui produs de succes. Clienții sau partenerii străini nu cunosc și nici nu sunt interesați să afle aceste amănunte. Astfel de fragmente pot să aibă chiar un efect negativ, dând companiei dumneavoastră o imagine egocentrică și arogantă.

De curând, o instituție financiară din Franța a reușit să reducă un manual de utilizare de 500 de pagini la 230 de pagini cu ajutorul unui traducător experimentat, care a identificat redundanțele și fragmentele fără relevanță pentru clienții străini, înainte de a începe traducerea propriu-zisă.

O firmă de avocatură din California, specializată în brevete, apelează în mod regulat la un traducător specializat, care parcurge rapid documentele de brevet japoneze și le rezumă oral. Apoi, avocații, împreună cu traducătorul, decid ce documente trebuie traduse integral.

Traduceți numai fragmentele relevante ale unor documente existente sau redactați versiuni de dimensiuni mai reduse și traduceți-le pe cele din urmă.

O imagine face cât o mie de cuvinte

Dați o mână de ajutor cuvintelor!

Folosirea judicioasă a hărților, a pictogramelor și a diagramelor poate fi, pentru cititorii străini, mult mai eficientă decât o documentație dezlânată sau decât descrierile excesiv de tehnice. Veți ușura astfel sarcina traducătorului, iar riscul ca acesta să se poticnească la vreun termen tehnic se reduce. De asemenea, costul traducerii va fi probabil mai mic.

Ikea, uriașul producător suedez de mobilă și de articole de uz casnic, deține 260 de magazine în peste 30 de țări, în care se vorbesc 23 de limbi diferite. În documentațiile sale, compania folosește preponderent diagrame pentru a le indica utilizatorilor procedura de montare a produselor. Imaginile reprezintă 80% din instrucțiuni, iar restul de 20% sunt texte privind siguranța.

În 2001, pe aeroportul Heathrow din Londra, 60,4 milioane de pasageri din toată lumea s-au orientat prin cele patru aerogări cu ajutorul unor pictograme universal recunoscute.

Folosiți texte numai când este nevoie sau când sunt cel mai eficient mijloc de a transmite un mesaj.

Care este diferența dintre traducător și interpret?

Traducătorul redă în **scris** un text dintr-o limbă în alta (traduce), iar **interpretul** redă **oral** un discurs dintr-o limbă în alta (interpretează).

Nu recomandăm folosirea cuvântului *translator*. Denumirea corectă, folosită în mediul profesional și în legislație, este cea de ***interpret***.

Adoptați de la început o deschidere internațională

Ocoliți clișeele tipic românești. Referirile la celebritățile locale s-ar putea să rămână fără efect. Același lucru se va întâmpla cu metaforele care fac trimitere la literatura sau la cultura națională. Fiți prudent în referirile la părțile corpului, care pot avea conotații diferite în alte culturi.

În cazul documentelor scrise, nu vă limitați singuri perspectivele, asociind prezentării de afaceri imagini care ar putea să aibă un sens diferit în alte țări și obligându-l astfel pe traducător să recurgă la exprimări forțate și la ocolișuri greoaie.

Cunoscutul producător de vinuri Murfatlar a lansat un vinars pe care l-a numit *Zaraza*, vrând probabil să exploateze farmecul pasional al acestui nume cântat de iubită, cunoscut românilor. Echipa sa de marketing a lansat o costisitoare campanie de publicitate fără să știe că, în unele limbi slave, cuvântul are o aură mai puțin romantică, însemnând *infecție* sau *epidemie*.

Puteți păstra o parte din culoarea locală, dar consultați-vă cu traducătorul și asigurați-vă că adaptarea în altă limbă este posibilă. În documentele scrise, nu uitați să adăugați prefixul de țară în fața numerelor de telefon și de fax.

Cât o să mă coste?

Tarifele pentru traduceri variază foarte mult. Cu toate că tarifele ridicate nu garantează întotdeauna cea mai bună calitate, este cert că, sub un anumit nivel tarifar, este puțin probabil să vi se ofere o traducere demnă de compania și de produsele dumneavoastră. Dacă tariful pe oră al unui traducător nu îl depășește cu mult pe cel al unui instalator, nu sunt mari șanse că acesta se va osteni să contribuie la o promovare eficientă a produselor dumneavoastră pe piață.

Fiți realist. Câte pagini se pot traduce într-o oră? Cât timp v-ați dori să-și petreacă traducătorul cizelând textul prin care vă veți promova produsele sau serviciile? (Dumneavoastră cât timp ați petrecut redactând textul original?).

Când alegeți un traducător, calculați cât ați investit în elaborarea unui produs sau a unui serviciu pe care doriți să îl promovați în afara țării. Dacă nu vă puteți permite un traducător profesionist, poate că nu sunteți încă pregătit pentru piața internațională.

Serviciile superioare pe care vi le poate oferi o firmă de traduceri (selecția traducătorilor, coordonarea proiectului, controlul calității, conversia fișierelor, standardizarea proiectelor multilingve etc.) presupun o cheltuială mai mare, dar pot să vă scutească de multe ore de muncă.

Cât de important este stilul?

Unele traduceri sunt irecuperabile din capul locului:

„Uscătorul dvs. necesită o cale unui curentului de aer limitată de la cursa de scamă la țintă de ieșire la un zid.”

Este vorba de obicei fie de traduceri executate automat de calculator, fie de rezultatul muncii unui traducător care nu este vorbitor nativ al limbii în care traduce și care se căznește să o scoată la capăt cu o gramatică într-o mână și cu un dicționar în cealaltă. Singurul efect pe care îl veți obține cu un astfel de text va fi unul comic.

Alte traduceri sunt exacte din punct de vedere tehnic, dar frazele textului sunt formulate oarecum nefiresc. Topica și alegerea cuvintelor pot fi influențate excesiv de limba originalului. Astfel de traduceri nu pot fi folosite ca texte comerciale, dar ar putea fi suficiente pentru cititorii care cunosc subiectul și pot – sau au timp – să citească printre rânduri.

Mulți traducători și multe firme de traducere oferă în mod obișnuit traduceri informative, și mai rar rescrieri sau adaptări. Pentru a evita neînțelegerile, stabiliți de la început, în scris, ce fel de traducere doriți.

Profesioniștii numesc traducerile exacte, dar necizelate din punct de vedere stilistic, **traduceri informative**. În general, acestea se realizează mai repede și mai ieftin decât **traducerile destinate publicării**.

Totuși, dacă încercați să vindeți un produs sau să convingeți un client sau dacă imaginea este importantă pentru dumneavoastră, probabil că o astfel de traducere nu va fi suficientă.

Rezistați tentației de a face **singuri** traducerea

Vorbirea și scrierea nu sunt același lucru. Fluența orală nu garantează capacitatea de a scrie cu stil. Chiar dacă sunteți obișnuit să negociați cu succes în engleză, franceză sau germană și petreceți mult timp în țări în care se vorbesc aceste limbi, aveți 99% șanse ca un text scris de dumneavoastră să fie recunoscut ca fiind scris de un străin.

Acest lucru poate să fie important sau nu.

Poate să nu fie important: dacă principalul dumneavoastră argument comercial este prețul (clienții atrași de preț vor trece cu vederea multe, dacă reușesc să înțeleagă lucrurile de bază); sau dacă doriți să scoateți în evidență faptul că sunteți străin (la fel ca Yves Montand și Maurice Chevalier atunci când cântau în engleză).

Dacă doriți să proiectați o imagine internațională, este în interesul dumneavoastră să renunțați la izul autohton. În multe culturi, folosirea stângace sau incorectă a limbii locale nu este amuzantă, ci jignitoare.

Finalizați textul înainte de începerea traducerii

Oricât ați fi de tentat să începeți traducerea cât mai repede, dacă le cereți traducătorilor să lucreze pe un text provizoriu, veți avea, în final, întârzieri mai mari, costuri mai ridicate și, probabil, un plus de frustrare, decât dacă ați aștepta varianta finală a textului. În plus, cu cât aveți mai multe versiuni, cu atât este mai probabil să se strecoare greșeli în documentul final.

Cu toate acestea, nu întotdeauna aveți de ales. Uneori, termenul limită este atât de apropiat, încât traducerea trebuie să înceapă înainte de încheierea redactării textului-sursă. În acest caz, nu uitați să notați data și ora fiecărei versiuni și să marcați clar modificările intervenite de la o versiune la alta, astfel încât traducătorul să le identifice cu ușurință.

Cum stau lucrurile cu traducerea automată?

Există programe de calculator care execută traduceri automate pentru anumite combinații de limbi. Unele dintre ele sunt chiar disponibile gratuit pe Internet. Traducerea automată poate părea o soluție economică și rapidă, dacă doriți să vă faceți o idee despre ce este vorba într-un text. Însă performanțele unui astfel de program sunt foarte limitate în comparație cu cele ale unui traducător.

În principiu, nu folosiți traduceri automate neprelucrate pentru documente care urmează a fi făcute publice, fără acordul explicit al clientului. Riscați să păreți incoerent și ridicol.

O soluție ar fi corectarea atentă a traducerilor automate de către un traducător experimentat, însă nu toți traducătorii acceptă astfel de proiecte. Mulți traducători profesioniști consideră că textele generate de programe de traducere automată sunt atât de inexacte, încât este mai simplu să fie traduse de la zero.

Am testat de curând un astfel de program care traduce în limba română. Termenul *bond holder* (deținător de obligațiuni) a fost tradus prin *suport de legătură*. Este clar că autorii acestor programe mai au mult de lucru.

Cu câțiva ani în urmă, renumitul cotidian Wall Street Journal a publicat recenzia a două servicii de traducere automată, disponibile gratuit online, cu următoarea concluzie:

„Aceste servicii sunt acceptabile pentru turiști sau pentru cei care doresc să traducă o scrisoare de la un văr îndepărtat. Cu siguranță însă nu le-aș folosi în afaceri sau în alte scopuri care necesită chiar și cel mai mic grad de acuratețe.”

(A Closer Look, 10/00)

Spuneți-i traducătorului în ce scop veți folosi textul tradus

Există mari diferențe între un discurs și o pagină de Internet, între o broșură de vânzări și o descriere tehnică, între un cap de tabel și un indicator rutier, între un articol de ziar și o documentație de licitație.

Stilul, ușurința de pronunțare, alegerea cuvintelor, topica și lungimea frazelor – toate acestea vor varia în funcție de destinația textului și de efectul pe care doriți să îl producă. Un traducător experimentat vă va solicita probabil aceste informații; asigurați-vă că sunteți în măsură să i le oferiți.

Acum câțiva ani, regia franceză Electricité de France a cheltuit nu mai puțin de 150.000 € pentru spațiu publicitar în mass-media internațională pentru o campanie privind avantajele folosirii energiei electrice într-un anumit sector industrial. Traducerea în engleză era stângace și în flagrantă contradicție cu imaginea internațională pe care compania dorea să o promoveze. Traducătorul, care nu primise instrucțiuni (și nici nu le solicitase), s-a mulțumit să producă o traducere „pur informativă”, crezând că este vorba de o circulară a companiei.

Factura pentru traducere a fost de numai 100 €.

Precizați traducătorului ce utilizare doriți să dați textului. Luând în considerare grupul țintă și canalul de comunicare, traducătorul vă poate oferi o traducere cu un impact maxim.

Profesorii: pe riscul dumneavoastră

Multe companii care au de-a face cu texte în limbi străine bat, înainte de toate, la ușa departamentelor de limbi străine ale școlilor sau ale universităților locale. Deși această metodă poate oferi uneori rezultate satisfăcătoare în cazul traducerilor de uz intern (de exemplu când vreți să aflați ce mai pune la cale concurența), este **extrem** de riscantă în cazul textelor promoționale.

Predarea unei limbi străine este o activitate solicitantă, care cere aptitudini speciale. Însă aceste aptitudini coincid rareori cu cele necesare pentru a produce o traducere fluentă și elegantă. Riscurile sunt și mai mari dacă apelați la serviciile unor studenți, deși ar putea să vi se pară o soluție ieftină și convenabilă.

Ați fi oare de acord ca un student la medicină să efectueze operații minore ca să se poată întreține pe perioada studiilor? (Considerați că broșura, scrisoarea, raportul anual sau discursul dumneavoastră sunt lucruri „minore”?). Ați încredința oare redactarea rapoartelor dumneavoastră financiare unui student la Studii Economice, ca să mai economisiți ceva bani?

Traducătorii profesioniști traduc în limba lor maternă

Dacă doriți să vă traduceți catalogul de produse în germană și în rusă, traducerile trebuie să fie făcute de un vorbitor nativ de germană și, respectiv, de un vorbitor nativ de rusă. Vorbitorii nativi de română traduc din limbi străine în română.

În calitate de client, poate nu sunteți conștient de asta, dar este foarte probabil ca un traducător care nu respectă acest principiu elementar să treacă cu vederea și alte aspecte importante legate de calitate.

E adevărat că există excepții, dar nu foarte multe. În cazul în care traducătorul pretinde că reprezintă o excepție, cereți-i să vă arate o lucrare efectuată de el și arătați-o partenerilor străini. Dacă traducerea este corectă și elegantă, iar traducătorul garantează aceeași calitate pentru textul dumneavoastră, de ce nu? Câteodată, un traducător expert într-un anumit domeniu poate accepta să traducă din limba sa într-o limbă străină. În acest caz, înainte de a o trimite la tipar, traducerea trebuie să fie revizuită cu grijă - nu numai citită în diagonală - de către un vorbitor nativ cu bune aptitudini lingvistice.

Se spune că traducătorii care trăiesc în afara țării lor de origine pierd contactul cu limba maternă. Asta se poate întâmpla, într-adevăr, în partea inferioară a spectrului de prestatori. Pentru traducătorii profesioniști însă, menținerea aptitudinilor lingvistice la cel mai înalt nivel, oriunde s-ar afla, este o preocupare constantă.

Ce limbă vorbește cititorul?

Spaniola pentru clienții din Madrid sau din Mexico City? Engleza britanică sau engleza americană? Comunicați cu partenerii străini pentru a afla care este limba cea mai potrivită.

Gândiți-vă ce reacție ați avea dacă o companie germană v-ar trimite o ofertă de afaceri tradusă în limba română vorbită dincolo de Prut.

Registrul lingvistic este de asemenea important. Aveți nevoie de un text în germană pentru medici și pentru personalul medical sau pentru beneficiarii de servicii medicale? Vindeți cremă de pantofi în lumea a treia sau fonduri de investiții în Luxemburg?

Vorbiți cititorilor dumneavoastră „pe limba lor”. Puneți-vă în locul lor și concentrați-vă asupra modului în care produsele și serviciile dumneavoastră pot să răspundă nevoilor lor. Exprimați-vă concis și precis. (Același lucru este valabil, desigur, și în cazul materialelor promoționale în limba-sursă).

Curiozitatea traducătorului este semn bun

Nimeni nu vă citește textele mai atent decât traducătorul. În timp ce traduce, acesta poate descoperi fragmente care necesită clarificări. Pentru dumneavoastră, aceste eforturi de clarificare constituie un avantaj, pentru că vă permit să îmbunătățiți calitatea textului original.

Conducerea unei companii europene specializate în jocuri video și-a dat seama că nu și-a înțeles pe deplin propria politică de opțiuni de cumpărare a acțiunilor până când nu s-a comandat o traducere în engleză a textului care expunea această politică: traducătorul a pus multe întrebări și a oferit o traducere mult mai clară decât originalul.

Iată ce a declarat directorul economic al uneia dintre marile bănci pariziene: „Dacă putem, așteptăm până când textele noastre se întorc de la traducători, înainte de a merge la tipar cu originalul în franceză. Motivul este simplu: traducătorii cunosc îndeaproape problemele noastre specifice, iar ochiul lor critic ne ajută să identificăm slăbiciunile din original.”

Ideal, traducătorul demontează întregul mecanism al frazelor din textul-sursă, înainte de a crea frazele în limba țintă. Traducătorii buni cer clarificări în timp ce traduc.

Pentru texte mai **specializate**, aveți nevoie de un traducător **expert în domeniu**

Cinci vorbitori nativi de orice limbă, care au la dispoziție aceleași informații de bază despre un produs și cărora li se cere să redacteze o descriere de jumătate de pagină, vor produce invariabil cinci texte diferite din punctul de vedere al clarității și al exactității. După toate probabilitățile, persoanele familiarizate cu domeniul în cauză vor redacta un text mai bun. Același lucru se întâmplă și cu traducătorii.

Obțineți rezultate mai bune, dacă cultivați o relație de colaborare permanentă cu un traducător sau cu un grup de traducători. Cu cât colaborarea este mai lungă, cu atât traducătorii vă vor înțelege mai bine filozofia de afaceri, strategia și produsele, producând texte mai eficiente.

Pe cât posibil, încercați să vă cunoașteți traducătorii - nu numai persoana de contact din firma de traduceri, ci traducătorii înșiși, cei care vă produc efectiv textele. De asemenea, faceți în așa fel încât ei să vă cunoască pe dumneavoastră.

Stați de vorbă cu traducătorii. Ei trebuie să fie familiarizați cu domeniile textelor pe care le traduc. Dacă nu sunt, trebuie să căutați alții. Traducătorii nu trebuie să se familiarizeze cu subiectul pe cheltuiala dumneavoastră, cu excepția cazului în care, din motive întemeiate, acest lucru face parte din planul dumneavoastră inițial.

Ultimele retușuri, obligatorii

Solicitați întotdeauna traducătorului o corectură a textului final. Chiar dacă aveți o procedură de lucru foarte bine pusă la punct și traducători de încredere, care cunosc compania dumneavoastră ca pe propriul buzunar, adăugirile făcute în ultima clipă (titluri, legende, reformulările) de către persoane bine intenționate, dar care nu sunt profesioniști ai limbii, pot compromite un document altminteri eficient.

Într-un document oficial, publicat de o instituție publică din România, care este parțial tradus din engleză, s-a strecurat bizara denumire de *Republica Democrată a Oamenilor Laos*. În mod evident, termenul redă denumirea engleză *Lao People's Democratic Republic*. Un traducător profesionist și-ar fi dat seama că este vorba de Republica Democrată Populară Laos.

Rugați un vorbitor nativ care are simțul limbii să valideze toate modificările de ultimă oră. De asemenea, nu transmiteți astfel de modificări prin telefon, pentru că aproape sigur vor fi preluate greșit.

Convențiile tipografice diferă de la o limbă la alta

Mulți tipografi și angajați însărcinați cu punerea în pagină a textelor nu știu acest lucru, sau nu țin cont de el, și au tendința să adapteze textele în limbi străine în funcție de regulile valabile pentru propria limbă.

În franceză se pune un spațiu înainte de cele mai multe semne de punctuație, iar ghilimelele sunt marcate diferit (« »). În engleză, lunile și zilele săptămânii se scriu cu majusculă, iar în germană, toate substantivele se scriu cu majusculă. Aveți mare grijă să nu puneți „n” în loc de „ñ” în textele în spaniolă.

În Statele Unite, un panou bilingv anunța astfel aniversarea unui oraș: *100 anos* de istorie a orașului. *Año* înseamnă an, însă *ano* înseamnă anus.

Un transport de mărfuri a fost oprit la controlul vamal, deoarece documentele de însoțire anunțau prezența unor PATURI, iar vameșii au găsit în loc... PĂTURI.

V-ar trece vreodată prin cap să scrieți Q fără codiță? Absurd, nu-i așa?

Chiar dacă greșelile tipografice din texte sunt minore, pe termen lung ele îi vor face pe cititorii de limbă străină să-și piardă interesul. Este important să respectați convențiile tipografice ale limbii în care scrieți.

Traducătorii și vorbitorii **bilingvi**: câteva precizări

Traducătorii sunt, în primul rând, profesioniști ai scrisului, capabili să redacteze texte pertinente stilistic în limba țintă. În general, ei vorbesc fluent și limba sau limbile sursă. Însă funcția lor esențială este aceea de a fi **punți de legătură** între limbile cu care lucrează: traducătorii sunt capabili să redea mesajul textului original în limba lor maternă, folosind stilul și terminologia adecvate.

Bilingvismul este altceva. Persoanele bilingve vorbesc fluent două limbi, dar nu sunt neapărat pricepute la transferul informațiilor dintr-o limbă în alta, mai ales în scris. În plus, experiența ne arată că multe persoane care se consideră bilingve își supraestimează aptitudinile generale de comunicare.

Am primit de curând un e-mail de la o clientă bilingvă, care este purtătorul de cuvânt al unei mari companii de pe piața românească. Iată mesajul: *Atașat prezentația pentru luni dimineața*. Desigur, cu bunăvoință, putem vedea partea amuzantă a întâmplării, dar mă îndoiesc că un astfel de mesaj ar produce efectul dorit asupra partenerilor de afaceri sau asupra clienților.

Bilingvismul în sine nu garantează aptitudini de traducere sau capacitatea de a redacta texte scrise într-un stil adecvat.

O prejudecată larg răspândită: „Termenii tehnici nu ridică probleme de traducere”

Este adevărat că terminologia științifică în domenii precum biologia, zoologia etc. este riguroasă și, în același timp, universală, atunci când este corect folosită. O listă de componente din manualul de utilizare al unui aparat electric se poate traduce, în mod normal, fără dificultăți deosebite.

Cu toate acestea, specialiștii care redactează texte tehnice în propria lor limbă sunt la fel de expuși la greșeli, la exces de sinonime și la schimbări nepotrivite de registru ca orice alt autor.

Traducătorii tehnici, ca toți traducătorii, trebuie să depună eforturi pentru a obține o traducere la fel de judicioasă ca originalul. Uneori, traducerea chiar câștigă în claritate, lucru deloc surprinzător, dacă ne gândim că este rezultatul concentrării, al priceperii și al gândirii a doi specialiști.

Folosirea incorectă a termenilor tehnici înseamnă adesea că traducătorul este depășit de dificultatea textului. O soluție ar fi să le cereți specialiștilor dumneavoastră să ofere de la început cât mai multe informații despre termenii specifici și despre context, iar la sfârșit să valideze versiunea finală a traducerii.

Cereți-i întotdeauna unui traducător profesionist să facă o revizie finală, adică o verificare gramaticală, sintactică și stilistică a textului, înainte de trimiterea la tipar, în special dacă specialiștii dumneavoastră în domeniu nu sunt vorbitori nativi.

Alegerea unui prestator de servicii

Trebuie să vă faceți o idee clară despre calitatea pe care v-o pot oferi potențialii prestatori de servicii de traducere, fără să vă bazați numai pe broșurile lor lucioase și pe sloganurile seducătoare.

Nu este suficient să vi se menționeze numele clienților pentru care aceștia au lucrat. Solicitați exemple concrete de documente traduse de ei, de care sunt mulțumiți. Dacă primiți o ofertă pentru traducerea sitului dumneavoastră web, cereți traducătorului să vă arate alte situri traduse de el. Procedați la fel și în cazul broșurilor și al prezentărilor. Arătați apoi aceste exemple unor vorbitori nativi cu aptitudini lingvistice (de exemplu angajați sau parteneri din străinătate) și cereți-le părerea.

Dacă un prestator de servicii este activ de mai mulți ani pe piața traducerilor și totuși nu vă poate arăta nicio lucrare de care să fie mulțumit, e de rău (pentru dumneavoastră, dar și pentru el)!

Spuneți-le prestatorilor de servicii de traducere că numele și fotografiile lor vor fi publicate pe documentul tradus.

Menționarea numelui traducătorului pe un document nu vă costă nimic și îl încurajează să vă ofere o traducere de cea mai înaltă calitate.

Notă: traducătorii ar putea să vă ceară să semnați dovezi cu care să își apere reputația în cazul în care faceți intervenții ulterioare asupra textului. Este în interesul tuturor, așa că acceptați pe loc.

Fiți prevăzători! În cazul în care compania dumneavoastră se orientează spre piețe externe, începeți să căutați traducători competenți din timp. Alegeți traducătorii chiar de când începeți să redactați textele care urmează să fie traduse și acordați-le timp suficient.

Fiți cu un pas înainte! Nu neglijați posibilitatea de a crea un glosar intern, care vă va permite, în același timp, să asigurați mai multă coerență în textele-sursă. Creați o versiune bilingvă a glosarului cu ajutorul traducătorilor și al personalului angajat.

Soluții diferite pentru nevoi diferite

Traduceri pentru publicare, traduceri informative, traduceri automate, traduceri rezumative... Ce fel de traducere vă trebuie și ce buget aveți la dispoziție?

O posibilă abordare: calculați câți oameni vă vor citi textele (este vorba de o campanie de presă la nivel național sau de o notă internă adresată câtorva angajați?). Cât de mult ar afecta o traducere slabă imaginea companiei și/sau cât de mare ar fi răspunderea juridică pe care ar implica-o? În funcție de aceste date, recalculați bugetul alocat traducerii.

Traducerea este o industrie care funcționează pe nișe de piață. Chiar și categoria traducerilor destinate publicării cuprinde o paletă largă de servicii și de prestatori, cu tarife dintre cele mai diferite. Echipa care a făcut o treabă foarte bună cu traducerea manualului de utilizare a programului de calculator nu este neapărat cea mai indicată pentru traducerea rapoartelor anuale ale companiei.

Merită să investiți sume consistente pentru traducerea textelor reclamelor publicate în reviste de mare tiraj sau pe panouri publicitare de cea mai bună calitate. Pe de altă parte, pentru notele interne sau pentru documentele cu circulație limitată, probabil că este suficientă o traducere mai puțin cizelată (și mai puțin costisitoare).

Implicați-vă!

Când este vorba de traducere, cea mai sigură metodă de a vă alege cu surprize neplăcute este să vă spălați pe mâini de tot ce se întâmplă cu proiectul. Dacă nu investiți o mică parte din timp pentru a ține legătura cu traducătorii, aveți foarte puține șanse să obțineți rezultatele dorite sau de care aveți nevoie.

În general, nu vă va lua mai mult de 10 minute să vă ocupați personal de proiectul în cauză. Însă, dacă persoana potrivită petrece aceste 10 minute discutând cu traducătorul (sau chiar cu coordonatorul de proiect din cadrul firmei de traducere), probabil că veți economisi bani și efort pe termen lung.

Text original în limba engleză: **Chris Durban** ©

Traducere și adaptare: **Dan Mărășescu**

Revizie și optimizare: **Mihai Badea și Cristiana Cobliș**

Concept grafic: **Cristiana Cobliș**

Ediție originală: **Chris Durban** ©

Ediție în limba română: **Asociația Traducătorilor din România** © 2007

O multitudine de factori pot compromite un proiect de traducere: termene de predare imposibile, ambiguități în textul sursă, pe care traducătorul nu le elimină cerând explicații, folosirea greșită a traducerii automate, lipsa revizuirii textului final de către un vorbitor nativ, lipsa de luciditate a unui traducător prea încrezător, care lucrează izolat, lipsa de coordonare a proiectelor mari, un traducător independent ieftin și slab, un traducător independent scump și slab, o firmă de traduceri ieftină și slabă, o firmă de traduceri scumpă și slabă, lipsa informațiilor din partea clientului și așa mai departe.

Dacă însă urmați măcar jumătate din sfaturile cuprinse în acest ghid, șansele dumneavoastră de a obține o traducere bună vor crește simțitor.